

Kukorló. Az Erdélyi magyar szótörténeti tár XII. kötetének, amely 2005 májusában jelent meg, *szarkafészek* szócikke a következő: „cuib de coțofană; Elsternest. **Hn.** 1647: koborló szarka fészek bástya [RákCsLev. 378]”. Ezt az adatot a SzT. VII. kötete *kukorló* a. ekként közölte volt: „?’ 1647: kukorló szarka fészek bástya [RákCsLev. 378]”, amelynek megkíséreltem némi utána-járással magyarázatát adni, l. MNy. 1999: 326–8. A szöveghely, amint annak idején utaltam rá, a NySz.-ban is megvan (MonOkm. XXIV. 378 helyről idézve), a *szarkafészek* jelzője a két Rákóczy György fejedelem családi levelezéséből származó adatban *kukorló*; nyilván elírás a mostani szónak, a *koborló*-nak megjelenése.

Annak idején szómagyarázatomban arra jutottam, hogy a *kukorló szarka fészek bástya* kifejezés ’árnyékszék (kamarástól)’ jelentésű lehet. Időközben MOKÁNY SÁNDOR arra figyelmeztetett, hogy a *kukorló* – amely szerintem a **kukor(ol)* ’szükségét végző ember leguggol’ igenévi származéka – esetleg a német *Guckerl* ’kukucska’ folyománya. Van ugyanis a németben *Guckfenster*, amely ’kémlelő-, figyelő-, kukucsáló ablak(ocska), látóka’ jelentésű. MOKÁNY egy *kukerle* ’ablakocska’ szóalakot hoz kapcsolatba, amelyet JAN DORUL’A munkájában talált (Slováci v dejinách jazykových vzt’ahov. Bratislava, 1977. VEDA, vydavatel’stovo Slovenskej akadémie vied.): „V kaštieli býval *vinkelofen* (toto nemecké slovo používalo popri slovenskom názve *kútne kachle*) a v oknách mohli byť ešte aj *kukerle*, zvané aj paralelným slovenským názvom *okišká*” (i. m. 85).

Ha volnának, illetőleg lettek volna figyelő-, vigyázóablakocskával ellátott bástyák, amelyeket kizárólag vagy elsősorban figyelés céljából építettek a várak feltehetőleg legmagasabb helyein, amint a CZF. írja a *szarkafészek*ről, melyet a madár a fa sudarára szokott rakni (*szarkafészek* a.), a MOKÁNY SÁNDOR által gyanúba hozott szószármaztatás megfontolandó lenne, ez esetben a *kukorló szarkafészek bástya* ’figyelő szarkafészek bástya’ lehetne.

BÜKY LÁSZLÓ